

Ağaç kültü, evrensel kültürün ortak değeri olmakla birlikte Türk kültüründe öncelikli ve başka kültürlerde rastlanılandan daha ayrıntılı öneme sahiptir. İnsanlık tarihiyle yaşıt olan doğayı sembollerle açıklama, kişiselleştirme yaparak özdeşlik kurma uğraşı, önce mitleri ve sonra da tek tanrılı dinlere kadar uzanan varlık felsefesinin temellerini oluşturmuştur. Yaratılışı ve varlık-yokluk ilişkisini anlamlandırmaya çalışan "Hayat Ağacı" metaforunun ilk izlerine Mezopotamya'da rastlanır. Hitit, Sümer, Babil, Asur, Frig, Urartu ve daha birçok uygarlık, ağacı; ölümsüzlük, doğum- çoğalma- bereket, yaşam döngüsü simgesi olarak saray ve tapınaklarda duvar süslemesi ya da kral mühürlerinde kullanmıştır. Bu uygarlıklarda, ağaca, "ruh taşıyan" canlı bir varlık gözüyle bakıldığı için hem bereketi çağırın bir süsleme aracı hem de ağaç için yapılan tören kültlerin yansıdığı motifler olarak rastlanır.

Türk kültüründe, Şamanizm de etkisiyle kutsal sayılan ağaç, zaman içerisinde Türk boylarını tasvir etmek ve adlandırmak için de kullanılan bir imgeye dönüşmüştür. Örneğin; Dede Korkut hikayelerinde Basat'ın ağaçtan olma bir kahraman olduğu, Oğuz destanında ise Kıpçak boyunun ağaç kovuğunda doğan bir erkek çocuğundan türediği anlatılır. Selvi ağacı, Türklerde çınar, çam ve kayın ağacından sonra en çok anlam yüklenen ağaçlar arasındadır. Kimi ağaçlara şifacılık gibi özel görevler verilirken bu ağaçlar doğrudan varoluş meselesine yönlendirildikleri için diğer pek çok mistik anlamı sırtlanırlar.

Türkler, İslam dinini seçtikten sonra da kutsallık atfettikleri ağaç kültürünü yaşatmaya devam etmiştir. İslamiyet'in kabulüyle birlikte selvi ağacı da yeni ikonografik anlamlar kazanmıştır. Selvi ağacı, ince, uzun ve narin görüntüsüyle zarafet ve dürüstlüğün simgesi sayılmanın yanında, Arap alfabesinde "Allah" lafzının ilk harfi Elif'e benzemesi nedeniyle İslamiyet'in kabulünden sonra vahdaniyetin de simgesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle Osmanlı'da selvi motifleri; dinî ve tarihî mekânlarda, mezarlıklarda çokça yer alırken, resimlerde, çinilerde, seccadelerde, vitray sanatında, tarihî çeşme taşlarında, halı işlemelerinde ve hemen her yapıtta boy göstermektedir. İslamiyet'le birlikte çınar ağacıyla yarışabilir hatta yer yer onu geçebilir bir konuma gelen selvinin zarif duruşundan esinlenerek şeklini alan cam ürünler ise rölyef motifler, 24 ayar altın yıldız kaplama ve mine bezemelerle asaletlerine asalet katarak kadim imgelerini somutlaştırmaktadır.